

GLASNOBODE

GLASILO NEODVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg 2, pritl. — Naročnina za mesec 6, četrletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 14.

LJUBLJANA, četrtek, 27. marca 1924.

Leto II.

Demisija Pašičeve vlade.

24. t. m. je priseglo v beograjskem parlamentu prvih 15 Radičevih odposlancev na monarhijo in ustavo. Predsednik parlamenta jih je pozdravil in izrazil veselje, da jih vidi v parlamentu. Od pol 12. uri istega dne je prečital predsednik Jovanović pismo ministrskega predsednika Pašiča, v katerem sporoča, da je odstopil s svojo vlado.

Kralj je poveril sestavo nove vlade zopet Pašiču. Kako bo izgledala prihodnja vlada, ali se bo Pašiču posrečilo sestaviti novo vlado, ali bo prišel na površje opozicionalni blok, ni gotovo.

Gotovo pa je eno, da ne misli niti Pašič niti opozicionalni blok na kako bistveno izpremembo dosedanjega protidelavskega režima.

Delavci in kmetje bodo morali z bojem vreči

»Zakon o zaščiti države«, ki duši gibanje delavcev in kmetov in jim ovira boj za svoje zahteve.

Proč z reakcijo!
Proč z Zakonom o zaščiti države!
Živelo svobodno delovanje delavskih organizacij!

Poročilo

s prvega sestanka za skupno proslavo
1. majnika 1924.

V soboto, 22. t. m. se je vršil določeni seslanek, ki je imel razpravljati o skupni proslavi 1. majnika 1924.

Sestanka so se udeležili s. Golmajer za SSSJ in Strokovno komisijo, s. Slosar in s. Kordič za osrednje društvo lesnih delavcev, s. Pastorek za savez grafičarjev, za Zvezo neodvisnih strokovnih organizacij s. Makuc, za Splošno železničarsko organizacijo ss. Vuk, Repanšek, Baznik in Mikec, za Zvezo občinskih delavcev s. Podobnik, za naša stranko s. Lemež, za Zvezo neodv. kovinarjev ss. Saje in Vodičar.

Predloženi dnevni red je bil sprejet.

S. Golmajer je podal izjavo: da je Strokovna komisija sestavni del GRS, in na njegovo stališče o skupni proslavi 1. majnika trebamo počakati. Mi smo že urgirali za odgovor. SSSJ bo na seji z dne 30. marca končno veljavno odločala.

S. Makuc je govoril, da se jemlje stvar iskreno in da mora na vsak način proslaviti razredno - zavedni proletariati skupno svoj bojovni praznik.

S. Slosar govori za skupno proslavo. GRS ne sme ovirati.

S. Pastorek za skupno praznovanje. GRS nas ne more ovirati.

S. Kordič za skupnost. Grafičarji in lesni delavci imajo enotne, centralizirane strokovne organizacije.

Golmajer: jaz osebno sem tudi za skupno proslavo. Mi v Sloveniji moramo nastopiti za skupno proslavo. Manifest in resolucije morajo biti skupne in jih je treba prej predložiti vsem. — Nato je odšel.

Kordič: Zločin bi bil, če ne bi v Ljubljani skupno proslavili.

Pastorek: Mi bomo šli za onimi, ki so za skupnost.

Za Baznikom izraža Makuc trdno navedo, da pride do skupne proslave. Izdela naj se manifest in resolucije in naj se določi sestanek čez teden dni. — Ostali so se strinjali z njim.

Živela skupna proslava 1. majnika!

Mešetarjenje za korita.

16. t. m. se je vršil občni zbor konsumov, o katerem proračamo za tem člankom.

Pred tem občnim zborom so se pripravljali Kristan - Korun - Bernot na to, kdo bo v bodoče gospodaril v konsumih in jih izkoriščal. Korunovi in Svetkovi (SSJ in Strokovna komisija) so čutili potrebo, da stopijo v pogajanja s Tonetom Kristanom. Rakovčeva je poslala dopis v Fabjančič - Klemenčičeve »Del. Novice«, »Socialista«, »Napreja«, kjer zagovarja Toneta Kristana in ga priporoča slovenskemu proletariatu, da se pusti ponovno naфарbati po tem bivšem ministru, upravniku veleposestva, danes milijonarju in bankirju.

Poleg teh časopisnih glasov je dobro, da pogledamo malo za kulise, da pokažemo proletariatu načrte raznih gospodov, kako bi se zopet usedli proletariatu na tilnik.

Strokovna komisija in oficijelna SSSJ, za kateri sta se podpisala Golmajer in Uratnik, sta pisala Tonetu Kristanu med drugim sledeče: (citiramo točno po njihovem pismu).

»Z ozirom na Vaš (Kristanov, op. ur.) razgovor z dr. Korunom si Vam usojamo sporočiti, da je razpravljal o položaju naše politične, strokovne, kakor gospodarske organizacije in o možnosti sodelovanja z Vami tako pokrajinski odbor SSSJ za Slovenijo, kakor odbor strokovne komisije in da je zavzel pri tem to - le stališče:

1. Da se ne sme nikogar od sodelovanja v pokretu odbijati in tudi Vas ne.

2. Vaša misel, naj se ustanovi v svrhu konsolidacije pokreta nova socialistična stranka, je v preteklem nasprotju s taktiko, ki je v svrhu konsolidacije pokreta po našem mnenju potrebna.

Pod isto točko pravijo, da imajo njihove strokovne organizacije nad 8000 redno plačujočih članov (glavna lastnost reformistov je, da se »taktično« lažejo), ki so po njihovem mnenju vsi odločno proti komunizmu. (»Socialistom« gre torej predvsem za to, da so delavci proti komunizmu, in ne pa proti buržuaziji!) Nato pravijo v svojem pismu dalje:

»Komunisti imajo svojo moč v simpatizantih, ne v organizaciji ter v aparatu, ki ga vzdržuje s približno 400.000 kron znašajočo mesečno podporo tretja internacionala. (»Socialisti« črpajo informacije iz »Slov. Naroda«. Mi jim privoščimo, da cede sline po 400.000 K, ki jih slovenski komunisti sedaj še niso prejeli. Mogoče se nahajajo v Šelenburgovi ulici). Nato pravijo, da ni misliti na dogo-

vor s komunisti, pač pa da je »s Fabjančičevo skupino zblizanje mogoče — mora pa najprej pokazati svojo moč in svoje namere.« (Da pokaže Fabjančič »svojo mač« in da ga potem sprejmejo socialisti v svoje naročje, se je po svojem brezuspešnem potovanju na Dunaj nameril v Beograd, če je še tam kaj denarja za njegov list).

Korunovi sporočajo na to Kristanu v svojem pismu, da bodo oni lažje pridobili s svojo taktiko zopet nazaj Bernota z njegovim »Naprejem« kot na Kristanov način.

Potem pravijo, da je treba zopet obnoviti zaupanje v trhlo reformistično barko in to na sledeči način:

3. »Za zopetno vpostavitve zaupanja je potrebno:

Da se Blasnikova tiskarana pokretu vrne. V to svrhu je potrebno, da dobi poleg delnic Republišanskega udruženja za večino potrebno število delnic kaka druga delavska organizacija.« Podobno priporoča za Ljudsko tiskarno v Mariboru.

4. »Glede konsumnega društva za Slovenijo je za upostavitve zaupanja potrebno, da se da članstvu sorazmernejši in večji vpliv v načelstvu.

5. Gospodarstvo konsuma mora biti realno, kar se mora pokazati zlasti v tem, da se bančni krediti z vsemi sredstvi zmanjšajo.

6. Pod pogoji, da se izrečete za te vidike, bomo za te smernice sicer naprej delali, ali popolnoma konstruktivno — brez izpadov proti Vam.

7. Zadrudne banke (Kristan je predsednik te banke) ne smatramo več za zavod, ki bi ga moglo danes naše združništvo držati. Zato smo na njej desinteresirani in pripravljani uravnati svoje razmerje do nje, kakor proti prijateljskemu zavodu, ki stoji izven pokreta...« Nato mu še poročajo, da je od njihove strani pooblaščen Korun, da se s Kristanom še nadalje pogaja.

Torej slavni socialisti in Strokovna komisija so podali roke Kristanu pod pogojem, da se dobiček deli. V svoj »kšeft« so pripravljani vzeti tudi Klemenčiča in Fabjančiča, če ne bosta samo odjemalca pri »kšeftu«. Socialpatriotje delajo z vsemi silami proti enotnosti strokovnega gibanja, proti enotni fronti proletariata na političnem polju, ker njim ne gre za interese proletariata, temveč za svoje osebne koristi.

To bomo videli iz njihoveh nadaljnjih pisem, ki sledijo v prihodnji številki našega lista.

Občni zbor konsumnega društva za Slovenijo.

»Socialist«, glasilo Korunove SSSJ, je zapisal v svoji 11. številki, da se je omenjeni občni zbor izvršil sijajno in zadovoljivo za vse udeležence. Tudi Bernot, ki je prej tako grmel v svojem »Napreju«, se je zadovoljil z občnim zborom, ker sta prišla v nadzorstvo dva njegova pristaša. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da temu ni tako. Iz tega zadovoljstva Korunovcev in Bernotovcev se vidi, da se jim ni šlo za to, da bi se stanje konsumov zboljšalo, ampak le za to, da korita ostanejo in da se pripusti k njim nekaj novih prasecev.

Mi smo hoteli predloženo spremembo pravil zato, da se zboljša stanje delav. gosp. organizacij, da se konsumi oprostitjo davkov, da bi odplačali mesto tega dol-

gove. Ali gotovi gospodje, kakor se je pokazalo, ne ljubijo čistih računov. Mi smo hoteli, da se temeljito izpremeni načelstvo, da ne bodo večno gospodarili gotovi patentiranci v svojo korist mesto v korist zadrude. A Korunovcem in Bernotovcem se je šlo očividno za to, da spravijo »do kruha« nekaj svojih. To je dokazal zlasti Svetek s svojim postopanjem. Kristan, proti kateremu so bile naperjene vse puščice, je predlagal v novo načelstvo Svetka. Po prečitanih listih je Svetek najprej »junaško« izjavil, da te kandidature ne sprejme in z njim se je solidariziral Petejan iz Maribora. Nato se je pa dvignil Tone Kristan in dejal približno: Opazoval sem Svetka, ko je razvijal svoj opozicionalni talent in

videl sem, da bo še za marsikaj uporaben; da se pa izpopolni, sem ga predlagal v načelstvo in smejoč se je še pristavil, da bo tudi on (Svetek) še čutil drugo leto bunke, ki bodo padale po njem. Ko je bil Svetek opozorjen, da naj si ne omaže še on rok, je odgovoril: kaj pa hočem, če je vse za mene?! Ostrmeti je moral oni, ki je prej videl Svetka, kako je z ognjem govoril za spremembo pravil in prinašal na dan plače in tajne pogodbe načelstva ter poudarjal načelni boj proti Kristanu. Sedaj ga je pa hipoma ta »načelnik sovražnik Kristan izpremenil iz rjovečega leva v volčička in Svetek si je mislil: sedaj bom tudi jaz eden tistih, ki trgajo konsumno zadrugo. Svetek, ki je sploh na tem občnem zboru bliskovito hitro izpreminjal mnenje po tem, kakor ga je pač ščegetal Kristan, je tako pljunil na vse svoje obljube, ki jih je dajal vodmatski podružnici, ko je beračil za mandat na občni zbor. Kakor hitro so mu zašepetali na uho, da se da uspešno boriti proti barikadi iz načelstva konsumnega društva in da v najslabšem slučaju (odpusta) lahko odide na konsumne stroške v Švico za 5 let, se je poslovil od opozicionaistva in »načelnega boja«.

Slavna Korunovska - Bernotova opozicija se je s tem korakom zadovoljila s tem, da tvori se v bodoče načelstvo nastavljenosti, ki se jih plačuje še 5 let po odpustu, da si člani načelstva še nadalje zaračunavajo za nedelje in praznike kljub mastni mesečni plači dvojne dijete, da dobivajo za nagrado 36.000 K in da kljub temu ne morejo poplačati starih dolgov temveč da delajo še nove.

Za predloženo spremembo pravil je glasovalo 42 (med temi samo trije iz nadzorstva!), a 29 za stara pravila (med temi 18 iz načelstva in nadzorstva), ki omogočajo še nadalje upropaščenje konsumov.

Pravila društva pravijo čisto jasno v § 44.: Prememba zadrudne pogodbe in razpust zadrude se lahko sklene, ako je navzoča najmanj ena tretjina vseh pooblaščenec in pritrudi ta predlogu premembi pravil oziroma razpustu dve tretjini navzočih pooblaščenec. In § 37. pravi popolnoma jasno, da so pooblaščenec delegati podružnic, ne pa člani načelstva. Če bi se postopalo po pravih, bi bilo za spremembo pravil 39 glasov proti 11 in bi s tem propadel dosedanji sistem, ki upropašča delavske gospodarske organizacije. Sedaj bo odločalo sodišče o glasovanju na tem občnem zboru.

Zveza med § 92. in policijskim agentom, ki se dolgočasi.

Služba policijskega agenta je sicer dokaj enolična, zato ni čudno, da se je zahtelo gospodu Bariču majhnega »špektakelnac«. Z geslom: »mal' heca mora bit'...«, je spravil v soboto pred sodnijski senat dva naša sodruga — Jako Žorgo in Štukelja. Gospodje policijski agentje se čutijo v svoji vlogi kot državni organi jako vzvišene, oni vedo, da se jim pri sodišču načeloma več veruje kot drugim državljanom. Zato se radi včasih z navadnim in neukim ljudstvom malo pošaljijo — kot se pač pošaljijo veliki gospodje. Sklenili so, da bodo rekli, da je nekaj črno, za kar ves svet ve, da je belo in obratno — to pa vse do tedaj, dokler si bo to neuko ljudstvo dopustilo norčevanje. 19. januarja t. l.

se je vršil v Delavskem domu (pravilneje: bi se moral vršiti) umejniški večer. Ker je bila prireditev namenjena izključno članstvu politične organizacije, se prireditev ni prijavila policiji. (Tudi v slučaju, da bi se to zgodilo, bi slavna policija že našla vzroke, da to proslavo Liebknechta in Roze Luxemburgove prepove.) Naravno, da je bila policija po svojih agentih o pripravah za ta večer obveščena. Zato je gospod šef ukazal gospodu Bariču »izslediti prireditelje, jih zapreti in množico na vsak način razpršiti«. (Tako se je izrazil sam Barič o danem mu povelju. Kako si je neki gospod šef to »razpršitev« predstavljaj? Verjamemo mu, da mu bi bila taka razpršitev v atome najprijetnejša. S tem bi bile odstranjene za vedno vse nevarnosti, ki prete od nepreračunljive množice, in na svetu bi ostala samo še policija in njeni agenti. Blaženi časi.) Gospod Barič je prireditelja takoj izsledil, — ko je namreč stopil v lokal in vprašal, kdo je prireditelj, ga je ta od zadaj »ali prijel ali potrkal po rami« (gospod Barič se ne spominja več posameznosti) in se mu predstavil: prireditelj, to sem jaz. Ker sta Jaka Zorja in pa gospod Barič stara in dobra znanca, ni bilo potrebno prvemu povedati niti imena. Gospod Barič je nato povedal, da se prireditev ne sme vršiti. Ko je Jaka naznanil to prepoved občinstvu in še dostavil, da akoprav se predstava ne bo vršila, navzoči smejo ostati v svoji lastni hiši. Je nastal velik brušč, ki se je le polagoma umiril. Imena navzočih so začela polniti beležnice policijskih organov — in stvar je bila zaenkrat končana. Bi bila! Toda policistom ni dovolj gaziti zakon o svobodi sestajanja, ni dovolj motiti najnedolžnejše prireditve proletariata, njim ni dovolj provocirati s svojim obnašanjem gujev delovne množice — ne — oni morajo imeti tudi »mal' heca«. Državno pravdnštvo je pa zato tukaj, da poskrbi, da njihove prazne marnje ne zapadejo pozabljenju. Tožili so Jaka, da je pozival na odpor proti naredbam oblasti in da mu je pri tem sekundiral Štukelj. Ko so bili v soboto zapriseženi kot priče — se nenkrat niso ničesar več spominjali. Sklicevali so se na svoje predčasne izjave — in s tem tudi uspeli. Sodnik sam jih je blagohotno opozarjal: »Takrat ste se še bolj spominjali, kaj ne?« Justica pač ni razredna institucija, — kaj ne, gospodje frazerji o sodnijski nepristranosti? Samo na kakšen odpor, da je pozival sodrug Štrukelj, — tega se pa pri najboljši volji niso mogli prav nič spomniti. Rezultat obravnave: Jaka naravno obtožen na pet dni zaporu ali 250 Din globe. Štrukelj oproščen. Sedaj, ko so gospodje policijski agenti posredno ukradli par ljudem čas in izvlekli re-

vežu iz denarnice 250 Din, je njihovi želji po »hecu« pač udovoljeno. Ni pa udovoljeno vsem onim, ki se strme sprašujejo koliko časa bo smela še razsajati objestnost državnih organov, ki se ne sramujejo tirati pred tribunal človeka, ki ima zapisano v notesu: »Ta družabni red je ničvreden« — in utemeljevati to početje s tem, da kdor ima tako beležko, sigurno tudi proti državi dela. Da je ta družabni red ničvreden, je pa danes prepričanje najbolj slavni mislecev in vsega zavednega ljudstva. In ponovno vseh, ki so bili navzoči pri sobotni obravnavi, za katero se je moralo angažirati množico ljudi — samo zato, ker si je želel policijski komisar Barič »malo heca«.

Mesto kruha 25 batin!

Potujoč od mesta do mesta, išoč dela, sem 8. t. m. došel v Bosanski Gradac. Hodil sem po delavnicah in povsod dobival odgovore, da ni dela; pred neko delavnico me je srečal mestni načelnik Jovanović in ukazal, da grem takoj z njim v kasarao. Čim smo prišli v kasarao, so me preiskali in mi vzeli vse, kar sem imel: člansko knjižico, nekaj cigaret in 32 Din. Potem so me vprašali žandarji, čemu imam člansko knjižico organizacije. Ko sem jim odgovoril: da sem član organizacije zato, da se borim za večji kos kruha, so me vrgli na klop in mi dali 25 batin. Potem so me dvignili in vrgli na cesto, rekoč, da se naj takoj izgubim, da mi ne dajo še 25 batin. Denarja in ostalih stvari mi niso vrnili.

Iznašam to hajduštvo mestnih čuvarjev zakonov ne zato, da jih njihovi predstojniki pokličejo na odgovornost in jih kaznujejo, ker sem prepričan, da tega ne bodo storili, ker je ta država država najčudovitejših nasilstev; ampak zato, da apeliram na vse vrste neodvisnih strokovnih organizacij, da jih ojačijo in napravijo konec temu barbarizmu.

Mikličanin, kovinar.

PREDNAZNAILO

Sredi aprila izide III. zvezek marksistične biblioteke:

Kaj je potrebno delavskemu razredu?

Ta knjiga je najbolj zanimive vsebine; vsebovala bo prispevke Lenina, Zinovjeva, Buharina. Najprimernejša za 1. maj.

INTERNACIONALNI PREGLED.

Položaj v Ameriki.

Vse politične sile v Severni Ameriki so mobilizirane za bližajoče se volitve predsednika republike. Tekom zadnjih tednov so povzročili nepredvideni dogodki zmedo v sceneriji, uničili dobro zamisljene načrte in so povzročili v glavah mnogo kandidatov hude bolečine. Razkritja o velikanskih škandalih, v katerih so prizadeti različni vladni uradi, so zadeli skoro v isti meri republikansko in demokratično stranko (obe ameriški meščanski stranki, ki menjata čisto državno oblast).

Sev. Amerika pada v težko industrijsko krizo, ki se jo le še umejno zadržuje.

Pod pritiskom težke agrarne in industrijske krize se opaža velik razkol v republikanski stranki, medtem ko združuje La Follette nezadovoljne kmete (farmerje), malomeščanstvo in delavstvo v »tretjo stranko«.

Do 12. februarja je veljala za 30. maj določena farmersko-delavska konferenca kot edino središče za organizacije, ki so se hotele združiti proti demokratični in republikanski stranki. Ali gotova skupina meščanskih voditeljev (La Follette, Mac Adov i dr.) so začeli sejati razdor v farmersko-delavsko gibanje in pripravljajo konferenco v Clevelandu, kjer bi postavili »tretjo« stranko proti demokratični in republikanski. In sedaj se vodi boj za in proti konferenci 30. maja; to je boj delavcev in revnih kmetov proti meščanskim elementom v farmersko-delavski stranki.

Uvedba kritega denarja v sovjetski Rusiji.

26. februarja je doživel moskovski prebivalec presenečenje, da je pri nakupu v »Moskovski konsumni zvezi«, v »poljedelskem konzumu« ali v »državnem unizerzalnem magacinu« dobil ostank od vplačanih červoncev (zlat denar, velja nad 1 angleški funt) v kovnem denarju, bakrenem in srebrnem, ali v vrednostnem papirju. Novce 20 kopejk v srebru, okrašen s srpom in kladivom in z napisom »Proletarci vseh dežel, združite se!«, ima v sebi ravno toliko plemenite kovine, kot novci iz predvojnega časa.

Ta denarna reforma pomenja dejansko konec sovjetskega rublja. Odkar se je spomladi l. 1923. uvedel červonec v vrednosti 10 zlatih rubljev ali okrog pet dolarjev, je bil papirnati sovjetski rubelj z eno nogo že v grobu. Sovjetski rubelj je igral le še vlogo pomožnega sredstva pri plačevanju.

Vloga sovjetskega rublja je tudi kvantitativno nazadovala: koncem l. 1923. je tvoril sovjetski denar manj kot 20%, čer-

vonec pa nad 80% celokupnega denarnega obtoka.

Na kakšen način bo sovjetski rubelj izgubil s površja? Sovjetska vlada je najprej zasnovala načrt, da fiksira kurz sovjetskega rublja in ga izloči iz prometa. Ta načrt se je spoznal kot nepravilen. V trenutku uvedbe vrednostnega denarja je znašala množina sovjetskih rubljev okrog 35 milijonov zlatih rubljev. Da je ta majhna vsota zadostovala za kritje potreb prebivalstva, se da pojasniti le s tem, da je radi upadanja vrednosti sovjetskega rublja vsakdo stremel za tem, da čim prej izda papirnati denar, vsled česar je bila denarna cirkulacija izredno hitra. Fiksiranje kurza sovjetskega rublja bi njegovo cirkulacijo zadrževala in bi povzročila krizo radi pomanjkanja sovjetskih rubljev. Radi tega je finančni komisariat končno sklenil, da izloči sovjetski rubelj iz prometa šele tedaj, ko bo v obtoku že dovolj novega denarja.

Nova denarna reforma bo za Rusijo največje važnosti. Nova denarna reforma je irden kamen v temelju sovjetske delavsko-kmetijske države.

Odstavljenje kalifa in angleški imperializem.

Potem, ko je narodna skupščina v Angori pred petimi meseci odpravila v Turčiji sultanat (cesarstvo) in proglašila republiko, je napravila pred dobrimi štirinajstimi dnevi drug, nič manj važen korak s tem, da je odpravila tudi carigradski kalifat (o čemer smo že poročali v našem listu). Kalif (ki je bil prej tudi sultan) se nahaja s svojo družino v Švici. Kalifat je pomenjal versko, duševno in v gotovi meri tudi politično nadvlado Carigrada nad vsemi vernimi Mohamedanci tam do Indije. Kalif je bil nekakšen Allahov državnik na zemlji. Ni še gotovo, če se bo sedaj vse posledice kalifata radikalno iztrebilo. Doslej je v polnem teku popolna ločitev cerkve od države.

Ta korak angorske skupščine je z ene strani izraz njenega vojaškega ojačenja in z druge strani obrambna akcija proti ententi, predvsem proti Angliji, ki mobilizira proti novi, prerajavajoči se Turčiji vse kontrarevolucionarne sile, ki so se zbirale in se še zbirajo okrog kalifata.

Značilno je, da je angorska skupščina storila ta korak neposredno po velikih vojaških manevrih turške republikanske armade. V angorski skupščini so potem podali predsednik republike, Kemal paša, ministrski predsednik Izmet paša i. dr. važne politične izjave, v katerih so poudarjali popolno neodvisnost turške republike od entente in najiskrenejšje prijateljstvo z Zvezo ruskih

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa Svobode“

LISTEK.

Lenin.

Najvažnejše etape v zgodovini boljševizma.

Prva imperialistična svetovna vojna (1914 — 1917).

Legalni parlamentarizem služi kljub skrajno reakcionarnemu duhu »parlamenta« vsekakor koristno stranki revolucionarnega proletariata, boljševikom. Boljševiški poslanci gredo v prognanstvo. V našem izseljeniškem listu pridejo do polnega izraza vse nianse nazorov, socialimperializem, socialšovinizem, socialpatriotizem, nedosledni in dosledni internacionalizem, pacifizem in revolucionarno zanikanje pacifističnih iluzij. Učeni norci in stare babe druge internacionale, ki so zaničljivo in ošabno vihali nosove povodom izobilja »frakcije« v ruskem socializmu in neizprosni boju med njimi, niso bili v stanju, ko jih je oropala vojna vseh naprednih deželah hvaljene »legalnosti«, da bi vsaj približno tako organizirali svobodno (legalno) menjanje misli in tako svobodno (ilegalno) izklesanje pravih nazorov, kot so to storili ruski revolucionarji v Švici in celi vrsti drugih dežel. Ravno zato so se izkazali direktni socialpatriotje in »Kautskyanci« vseh dežel kot najslabši izdajalci proletariata. In da je v letih 1917 do 1920 zmagal boljševizem, je bil eden osnovnih vzrokov te zmage ta, da je boljševizem neprizanesljivo razkrinkaval že od konca 1914 ordinernost, sramoto in nizkočnost socialšovinizma in »kautskyanaizma« (ki mu odgovarja longmezem v Franciji, nazori voditeljev angleške delavske stranke in Fabijcev v An-

gliji, Turattija v Italiji itd.). Množice so se pa prepričevale potem iz lastne izkušnje vedno bolj in bolj o pravilnosti nazorov boljševikov.

Druga revolucija v Rusiji (februar - oktober 1917).

Neverjetno strohneli in zastareli carizem je (s pomočjo udarcev in bremen mukepolne vojne) ustvaril izredno razdiralno silo, ki se je obračala proti njemu samemu. V nekaj dnevih se je izpremenila Rusija v demokratično meščansko republiko, ki je bila — pod vojnimi okolščinami — svobodnejša kot vsaka druga dežela na svetu. Vlado so tvorili — kot v »strogo parlamentarnih« državah — voditelji opozicijskih in revolucionarnih strank, pri čemer je olajševalo mesto voditelja opozicijske stranke v parlamentu, čeprav v najreakcionejšem, sledečo vlogo takega voditelja v revoluciji.

Menjševiki in »socialrevolucionarji« so si v malo tednih odločno prisvojili vse metode in manire, vsa dokazovanja in zofizme evropskih junakov druge internacionale, ministerialistov in druge oportunistične zalege. Vse, kar čitamo sedaj o Scheidemannovih in Noskeju, o Kautsky-u in Crispianu, o Rennerju in Austerlitzu, Otto Bauerju in Fritz Adlerju, Turattiju in Longnetu, o Fabijcih in voditeljih delavske stranke v Angliji, vse to se nam zdi (in v resnici je to) dolgočasno ponavljanje, pevanje starega in znanega motiva. Vse to smo videli že pri menjševikih. Zgodovina si je dovolila šalo in napeljala oportuniste nazadnjaške dežele, da so prekosili oportuniste cele vrste naprednih dežel.

Če so bankrotirali vsi junaki druge internacionale in se blamirali v vprašanju pomena in vloge sovjetov in sovjetske oblasti in če so se v tem vprašanju

zlasti »odlično« blamirali voditelji treh iz druge internacionale izstopivših, zelo važnih strank in so prišli v zmedo, smo mi že vse to videli na primeru menjševikov. Zgodovina si je dovolila šalo, da so se v Rusiji rodili sovjeti v letu 1905, da so jih menjševiki potvorili in so bankrotirali zato, ker niso bili sposobni, pojmovati vlogo in pomen sovjetov; in da se je sedaj rodila ideja sovjetov po vsem svetu, in se sedaj širi z nezasišano brzino med proletariatom vseh dežel, pri čemur doživljajo isti polom kot naši menjševiki povsod vsi stari voditelji druge internacionale radi svoje nesposobnosti, da bi razumeli vlogo in pomen sovjetov. Izkušnja je pokazala, da stoje v nekaterih vseskozi bistvenih vprašanjih vse dežele pred tem, da predelajo to, kar je Rusija predelala.

Svoj zmagovili boj proti parlamentarni (dejansko) meščanski republiko in proti menjševikom so boljševiki zelo previdno pričeli in ga niso nikakor ne tako enostavno pripravili — v nasprotju z nazori, ki jih ne srečamo sedaj redko v Evropi in Ameriki. Mi nismo v začetku navedene periode pozivali na strmoglavljenje vlade, ampak smo izjavili, da jo je nemogoče strmoglaviti brez predhodnih izprememb v sestavi in razpoloženju sovjetov. Mi nismo proglašili bojkota meščanskega parlamenta, konstituantne, ampak smo rekli — po aprilski konferenci 1917 naše stranke, oficijelno v imenu stranke — da je meščanska republika s konstituantno boljša kot pa taka republika brez konstituantne, da je pa delavska in kmetijska republika, sovjetska republika boljša kot vsaka meščansko - demokratično - parlamentarna republika. Brez take previdne, popolne, oprezne in dolgotrajne priprave si ne bi v oktobru 1917 niti ne priborili zmage, niti ne bi mogli utrditi te zmage.

Socialističnih Sovjetskih Republik. Nato so odstavili kalifa, ki je nasprotoval tej politiki.

Odprava kalifata je produkt predhodnega razvoja. V zadnjem času so se kopčili dogodki, ki so jasno kazali, da organizira zlasti Anglija s pomočjo kalifata široko zasnovan bojni pohod proti republikanski Turčiji, ki se hoče popolnoma otresti vsake odvisnosti od zapadnega imperializma. Metoda angleških kapitalistov med vzhodnimi narodi je, da razplamtijo notranja verska in politična nasprotstva in se potem sami polastijo vlade. Od odprave sultanata v Turčiji so se razvijala vedno večja nasprotstva med Anglijo in novo Turčijo. Z odpravo kalifata je republikanska Turčija uničila mnogo načrtov angleških imperialistov.

In seveda zvonijo sedaj angleški imperialisti k viharju. Ze so dali oklicati arabskega kralja Huseina za kalifa. To vzbuja nezadovoljstvo Francozov. MacDonaldova vlada se nahaja radi tega v mučnem položaju.

V vsakem slučaju pomenja sklep angleške skupščine veliko vzpodbudo za osvobodilno gibanje na vsem vzhodu.

Brezposelnost in občine v Nemčiji.

Z ozirom na naraščajočo brezposelnost pri nas je vsekakor zanimivo, da orišemo na kratko boj brezposelnih za pomoč do strani občin.

V Nemčiji (zasedeni in nezasedeni) je 6 milijonov brezposelnih delavcev in onih, ki delajo skrajšan čas (le nekaj ur na dan ali samo nekaj dni v tednu). Država je stavila za pomoč brezposelnim znesek 340 milijonov zlatih mark do 31. marca. Ravno toliko naj bi dale občine.

Za boljšo ureditev brezposelne podpore se je razdelilo Nemčijo v tri gospodarske predele:

1. Vzhod — 610 milijard;
2. Sredina (z Berlinom) — 700 milijard;
3. Zapad — 780 milijard dnevne podpore.

Kljub tem visokim svojam je postal položaj brezposelnih obupen.

Vlada (klerikalna) je nato izdala odredbo, da morajo brezposelni vršiti v vsakem tednu 24 urno prisilno delo za javne namene. Brezposelni so to odklonili, ker so mislila stavbna podjetja, da bodo na ta način izkoristila brezposelne na škodo še zaposlenih skoro za brezplačno delo.

Občine so se izjavile, da nemorejo spraviti skupaj 340 milijonov zlatih mark in v onih občinah, kjer ima delavstvo besedo, se je sklenilo, da začno občine sistematično postavljati nove zgradbe in vršiti vsakovrstne poprave za zaposlenje brezposelnih in da se daje enako brezposelno podporo moškim in ženam.

Kmetijski vestnik.

Slovenski kmet o svojih doživljajih v carski in sovjetski Rusiji.

(Konec.)

Kmalu za tem sem stal nekoč na postaji N. pred Nižnim Udinskom ter do kosti prezebal pri 45° mraza; kar zaslišim ropot bližajoče se lokomotive, nakar se približa najprej oklopni vlak, ki se ustavi daleč nad postajo, nato so sledili ostanki Kolčakove armade ter vlade v treh vlakih. Izstopil je visoki uradnik s čajnikom, da si napolni vrele vode za čaj (v Rusiji se namreč kuha na vsaki postaji voda, da potniki lahko na dolgem potovanju kaj vročega uživajo). Vpraša me, če je voda kuhana v kipjotoku. Tako se amenjuje priprava v bajtici, v kateri se kuha voda. Dejal sem mu, da je. Vedel sem, kaj da pomenijo ti vlaki in ko so nekoliko časa stali, se približam temu uradniku in ga priprosto nagovorim, kaj da je to in kam da so namenjeni ti vlaki. Dotičnik je bil minister admirala Kolčaka in mi je odgovoril, da je to Kolčakova vlada, ki je na begu; da je v prvem vlaku vojska (bili so to kozaki, bogati kmetje, ki so uživali v carski Rusiji vse dobrote in imeli nadmoč nad ljudstvom). Srednji vlak so tvorili sami prvorazredni vozovi, v katerih se je nahajala Kolčakova vlada in dame; za tretji vlak mi je izjavil, da je 30 vozov zlata, ki ga je nameraval Kolčak iztuhotapiti. Na vsa moja vprašanja mi je s potrpežljivostjo odgovarjal in bral sem z njegovega obraza, da odgovori odkrito. Znan mi je pa bi načrt, da bo nekaj vjorst dalje vse zaplenjeno in aretirano, česar ni on niti malo slutil. Ali izdal se nisem z najmanjšo besedico.

Oklopni vlak je dal znamenje za odhod, moj razgovor s Kolčakovim ministrom je bil končan. Zelel sem mu srečno pot, na kar je stopil v voz prvega razreda; vlaki so se začeli pomikati in so kmalu izginili izpred naših oči.

Minilo je za tem eno uro in padlo je nekaj strelav na postaji Nižnjendinsk. Kolčak z vsem svojim štabom je bil aretiran in izročen boljševiški oblasti, ki je imela svoje središče v Irkutsku. Mirno so mu predložili akte, da je konec njegovega vladanja in da je s tem ustavljeno vse njegovo nadaljnje kontrarevolucionarno delovanje in nameravan pobeg. Prebralo se mu je akt, v katerem se je zahtevalo, da se odreče vladi in da ukaže svoji vojski razorožitev. Kolčak je izjavil, da je bolan...

Dali so mu štiri ure odloga.

Slutil je kakšna usoda, da ga čaka in da ni več rešitve, da je prišel čas, da ga bodo sodili njegovi največji sovražniki, to so delavci in kmetje, ka-

terih vlada, kot že omenjeno, je bila že upostavljena.

Nato je ukazal, da naj njegovi zadnji podvrženci mirno položijo svoje orožje in naj se razidejo. Odpovedal se je vladi. Bil je ujetnik — ta nekdanji slavni admiral ruskega črnomoškega brodivoja; spomnil se je svojih zločinov, ki jih je imel na vesti s svojo državljansko vojno. Odvedli so ga pred revolucionarno sodišče in po kratkem procesu so ustrelili njega in njegove ministre.

Tako je propadel admiral Kolčak in za njim eden za drugim vsi, ki so se borili proti rdeči delavsko-kmetijski armadi in Rusiji — največja država sveta je zadobila oblast delavcev in kmetov.

Skozi šest let so vsi meščanski listi blatili sovjetsko Rusijo in oznanjali njeno propast. Ali bričko so se zmotili: Rusija stoji danes močnejše kot kdaj prej in vse imperialistične države jo pravno priznavajo druga za drugo.

Tudi mi, delavci in kmetje male Slovenije, posnemajmo ruskega delavca in kmeta; borimo se skupno, ker le skupno se da kaj doseči; ne verujmo več raznim gosposkim strankam, ki so nas že toliko goljufale z raznimi obljubami. In ko smo pričakovali njihova dejanja, se je razblinilo vse v nič. S svojimi glasovi smo jim pomagali le, da so prišli do korit. Delavcu in kmetu pa se je položaj le še bolj poslabšal mesto, da bi se zboljšal.

Zadnji čas je že, da propade gnili imperialistični režim in z njim moderna tlaka in izkoriščanje delavca in kmeta. Združimo se v si v Neodvisni delavski stranki Jugoslavije. Ideja, da je to edina stranka, s katero se bomo rešili valpetskega biča, prodira danes že v zadnjo zapuščeno vas. Zato hitimo pod prapor naše bojovne stranke. Ne prosimo miloščine, ampak enrgično zahtevajmo svoje pravice! Proč z izkoriščevalci in kapitalisti!

Živela delavsko-kmetijska republika!

Šimnovec Andrej, kmet.

Dopis iz Črnomlja. V nedeljo, dne 16. t. m. je g. Pucelj sklical skrajno levo Črnomlju v prostorih hotela Lackner. Zanimivo je bilo slišati govor tega samostojnega, zlasti, ker sta prišla na shod tudi oba črnomeljska kaplana; seveda z namenom, da razbijeta Puceljev shod. Prišlo je, kar je moralo priti; namreč do krega in krika. Jeli so očitati eden drugemu vso lumparijo in goljufijo vseh let, odkar obstoja SHS meščanski parlament. Ko so klerikalci vprašali Pucelja, kaj je s centralizmom, jim je ta jako lepo povedal: Ali sem vas jaz prodal Pašiču, ali vga ni mar g. Korošec. On je

bil predsednik narodne vlade; zakaj ni isto napravil kakor Radić; raje v zapor, nego v Beograd in danes vam ne bi trebalo voza iz blata vleči, katerega ne boste nikdar izvlekli, da vas je še enkrat toliko. Lepo so pa tudi klerikalci ožigosali Puceljev ministerium, ko so razkladali, kje so voli in kam so šli in kako je Polance potegnili, inkongnito potegnili za nos. Take in enake očitke, lumparije, laži so očitati eden drugemu med humorjem in kregom kakor divjaki na Novi Gvineji iz rodu Papua. — Ko se je pa šunder nekoliko polegel po dvorani, je pa vstal neki kmet, po domače Dobljan iz Lokev ter zaklical z gromovitim glasom: Možje, sedaj več ne bomo volili klerikalcev, niti liberalcev, ampak komuniste, sedaj morajo oni priti na površje. Značilno je, da je bil mož skozi vsa leta klerikalni zaupnik, in sedaj je prišel iz lastnega prepričanja do tega, da edina rešitev za kmeta je kmečka delavska vlada. Tako pridejo kmetje iz lastnega prepričanja do tega, da pri gosposkih strankah nimajo kaj iskati in da so vedno prevarani. **Torej kmetje vsi v Kmečko-delavsko neodvisno stranko,** kajti edino ona vas more popeljati do zmage, da si res zavojujemo kmečko delavsko vlado. Vsak kdor ima žuljeve roke spada k nam. Mastnih gospodov ne rabimo, kakor tudi ne verižnikov in veleposestnikov ter drugih goljufov, ki nočejo delati. Kdor ne dela naj ne je (besede velikega apostola Pavla). — Torej, sodrugi, na delo, vsak s podvojeno silo, da pokažemo gospodi, kaj je uboga gmajna. Z združenimi močmi, delavci in kmetje, prelomite pri prihodnjih volitvah verigo Obznanee. **V vas samih je moč. Živela kmečko-delavska internacionala. Proč z buržujsko-carinskimi granicami! Živela sovjetska Rusija!** — Živela NDSJ! I. J.

Dopis iz Litije. Tudi mi, kmetijski trpinji iz litijskega okoliša, smo se enkrat oglasili z dopisom, kajti tudi mi smo spoznali potrebo, da se organiziramo

skupno z delavcem. Da se združimo v močno stranko, katera bo zastopala naše interese in ne kapitalistične in ta stranka je Neodvisna delavska stranka Jugoslavije. Zadolgi dolgo so nas vodile razne liberalne in klerikalne stranke za nos ter nas držale v temi in nevednosti. Kam nas je to pripeljalo, to lahko vsak vidi. Davki so čimdalje hujši, draginja raste, davkarija pa ne vpraša, kakva je bila letina, ampak kmet plačaja, pa tudi če gre zadnja kravica iz hleva. Ako je bila letina dobra, potem še gre za silo; ako je bila pa slaba, prodaš na jesen kaj iz hleva ter se tolažiš, da si drugo jesen zopet nazaj kupiš. Toda kako boš kupil, ko se je pa med tem časom vse tako podražilo, da ti ne kaže kaj kupiti, ampak boš gledal, da boš zopet kaj prodal. In tako je leto za letom, da se boriš za svoj obstoj. Ali doklej bo šlo še to? Zato se pa trdno okleni Neodvisne delavske stranke Jugoslavije, kajti le ona zastopa interese delavcev in kmetov in le ona ti zamore zboljšati tvoj položaj. — Živela NDSJ, edina zaščitnica delovnega ljudstva!

Dopis iz Kresnice. V nedeljo smo se zbrali kmetje na shodu Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije in sodrug Vrhovec iz Ljubljane je poročal o današnjem položaju in o tem, kaj imata stori delavec in kmet, da prideta do svoje pravice. Ne bomo se dali več goljufati po raznih klerikalcih in samostojnejih ter opozicijskih blokkih, ki jih kujejo meščanske stranke, da bi malo pomirile naraščajočo nezadovoljnost kmetov in delavskih množic. Kmet in delavec se morata skupaj organizirati v NDSJ in tako si bosta izvojevala boljši položaj. Strniti se moramo vsi zatirani in izžemani in se boriti proti meščanskim vladam, ki nam pijejo kri iz naših žil in kosti, in se boriti za delavsko-kmetško vlado, ki bo vladala v korist kmeta in delavca. Po shodu smo vzpostavili tudi odbor krajevne organizacije NDSJ. Vsi na delo! **Kresničan.**

Dopisi.

Zagorje: Brezposelni, ki jih je T. P. D. vrgla za časa štrajka na cesto, so za tem — ko niso nikjer dobili dela — napravili vlogo na svojo občino: Zahtevamo podporo, sicer izvajamo konsekvence. Vlogo so na javni občinski seji brezposelni osebno predali županu. Javna občinska seja je potem sklenila, da gre troje občinskih svetnikov k tukajšnjemu rudniškemu ravnatelju, za tem pa še k zastopnikom brezposelnih k Skubicu v Ljubljano. Skubic je dejal, da naj občina pošlje seznam vseh izprtih delavcev nakar jih bo nekaj »izbral«! Seveda vodje ne! Občina je poslala seznam in zdaj čakati... Jasno je: da so rudarji s svojim 20-letnim službovanjem nakupili družbi profita, za plačilo pa se jih odpusti, ker so zahtevali le trohico družbinega profita. Devet mesecev so že na cesti, 9 mesecev glad, 9 mesecev tlenja besnosti. Ej, vi vsi, ki sedite na svojih papirnatih prestolih, Flentmani, Skubici, Laporniki — nadzorniki, kaj ako se vžge ta besnost po 9 mesecih? In tudi vi župani po narodovi volji, Cencelni... Bresposelni namreč iz aržiške občine so enako vložili na svojo občino zahtevo za podporo sicer smo prisiljeni izvajati konsekvence. A župan Cencelj je — čuje — poslal zahtevo na glavarstvo, ki sedaj kliče brezposelne k zaslišanju. Namesto beličev, hoče Cencelj dati brezposelnim ječo. No, brezposelni — ki poznajo Cenceljevo denunciansko dušo — se zahvaljujejo županu po narodovi volji in se mu bodo že na svoj način zahvalili. Kljub vsemu temu so brezposelni še vedno istega duha, iste revolucionarnosti, kot prej. Oni so tudi kader, ki vodi našo idejo med kmete, ki bodo obračunali s Cencelni.

Brezposelni boljševiki.

Zagorje. — Pri nas se je vršil v nedeljo javni shod naše stranke, na katerem je bilo nad 300 delavcev. Poročal je sodrug iz Ljubljane in nam nazorno orisal današnja situacijo in naloge delavskega razreda. Za njim se je oglašil klerikalac Flis, ki so mu ljudje našli vse klerikalne zločine in s. referent ga je nato gozval, da naj gre rajši med Mr. dvorce oznanjati klerikalno vero z rožmarinjem v rokah, ne pa med rudarje. Goso-

ril je še socialpatriot Arh, ki ni našel nobenega odmeva, kljub temu, da se je trudil pokazati se kot revolucionarja. Referent je izvajanje obeh teh nasprotnih govornikov prav dobro pobil. Zagorje ostane rdeče. — Živela NDSJ.

Jesenice. Poročati hočem o obnem zboru jeseniške krajevne organizacije NDSJ; občni zbor se je vršil v nedeljo 9. t. m. Vprašanje občnih zborov, vprašanje notranjega življenja naših političnih organizacij je tako važno in tako zanimivo vprašanje, da je vredno in potrebno o tem poročati v našem listu. Občni zbori (kongresi) stranke za svojo državo pregledajo vse dobre in slabe strani in dajejo smernice bodočemu stranki nemu delu in njeni politiki. Na obnem zboru krajevne organizacije se pregleda delovanje organizacije in se potega določi nadaljnje delo v okvirju stranke nega akcijskega programa z ozirom na posebne krajevne razmere, na moč organizacije itd. Na podlagi tega se izvoli odbor iz takih sodrugov, ki dajejo garancijo, da bodo s pomočjo celokupnega članstva vršili določene naloge. — In nedeljski naš občni zbor je storil to. Iz poročil poedinih odbornikov, zlasti iz poročila s. tajnika, se je uvidelo vse pomanjkljive strani dosedanjega delovanja organizacije. Po poročilih se je razvila diskusija, v katero je posegel tudi s. Štrukelj iz Ljubljane očrtal vse pomanjkljivosti in bodoče naše naloge. — Na podlagi te poučne diskusije je bilo sklenjeno, da so bodoče najvažnejše naloge naše jeseniške organizacije sledeče: Poglobiti notranje življenje organizacije, obogatiti vsebinsnjega delovanja, zaposlenje vseh članstva, ne samo odbora in zaupnikov. Odbor mora naiti načine, da bodo vsi člani delali in da se jim bo dodelilo delo, ki ga morejo vsi napraviti s svojimi sposobnostim, kajti če hoče NDSJ biti edina revolucionarna stranka jugoslovanskega proletariata izvršiti svoje naloge in svoj končen cilj, se mora napraviti temu urediti tudi njena organizacija, se bistveno loči od II. internacionala. v tem, da so vsi člani organizacije aktivni. Samo obiskovanje vseh sestankov osnovna obvezna dolžnost vsakega člana NDSJ in če ni nikakor sadostna živčob onega člana NDSJ. — Kol G.

ga najvažnejša naloga se je določila večja aktivnost organizacije in njenih članov na strokovnem polju, za utrditev in upostavo močnega enotnega strokovnega gibanja na podlagi razrednega boja. — Nadalje je treba delati bolj živo na upostavi organizacij in zaupništev v okolici, po vaseh in utrditi zvezo med jeseniško organizacijo in podeželskimi okoliškimi organizacijami. — Neobhodna potreba je, potrojiti aktivnost na konsumnem polju. — Nov odbor, ki je bil izvoljen, nam daje zagotovilo, da bo tako dvignil revolucionarno gibanje na Jesenicah in v okolici. Nov odbor bo poskrbel tudi za popolno izvedbo sistema zaupnikov po obratih. Ne samo z nado, temveč s prepričanjem gledamo smelo v razvoj delavskega in kmetijskega gibanja na Jesenicah in v okolici. — Vsi, brez izjeme, na delo! — Živela Neodvisna delavska stranka Jugoslavije! — Živela bojovna zveza industrijskega proletariata in kmeta!

Dopis iz Tržiča. Dne 16. t. m. se je vršil shod demokratske stranke v Tržiču. Iz Ljubljane je prišel neki dr. Puc. Prve njegove besede so bile, da se bližajo volitve. Potem je povedal, koliko da so demokratje dobrega naredili za ljudstvo sploh; samo tega pa ni povedal, da so oni povzročili in glasovali za Zakon o zaščiti države. Dalje je govoril, da mora biti država demokratična. Mi bi le vprašali gospode demokrate, če je Zakon o zaščiti države tudi demokratičen. Dalje je govoril o volilni pravici in da razredni boj ne drži, da ga ni treba in da se to lahko mirnim potom naredi. Dotaknil se je tudi Rusije; pravi, da so tam uničili produkcijo in da sedaj vse propada. Mi mu pa odgovorjamo, da so le tukaj pri nas uničili produkcijo, ker v kapitalističnem ustroju proletariati služi produkciji in produkcijo imajo kapitalisti v rokah, dočim v Sovjetski Rusiji produkcija služi delavcu in kmetu. Taka je razlika. Potem je govoril proti klerikalcem, nato pa je zopet rekel, da demokratje so toliko pametni, da se vežejo s klerikalci, da vržejo radikale in Pašiča. Nadalje pravi: tudi socialisti bi lahko dobro delali v demokratski stranki. Iz tega se vidi, da se kuje »opozicijski blok« samo za to, da pridejo drugi koritarji na vrsto. — Živel razredni boj! Živela NDSJ!

Zakaj so na svetu stanovanjske komisije?

Tako mora vprašati delavec, ki išče in se poteguje za eno borno stanovanje, pa ga ne dobi, dočim imajo bogataši razkošne sobane.

Skoro leto je že minulo, odkar sem vložil prošnjo, da dobim stanovanje. Dotično stanovanje se je izpraznilo in se oddalo — drugemu. Dodeljeno stanovanje se mi je vzelo takorekoč izpred nosa. Dotičnik je zapustil stanovanje, pa ga zopet nisem dobil. Vložil sem vlogo, pritožbo na stanovanjsko komisijo v Ljubljani, pa še do danes nisem prejel sploh nobenega odgovora. Šel sem v Radovljico, tam pa gospodje sploh niso hoteli ničesar vedeti o kakem stanovanju in o mojih vložnih prošnjah. Dotični gospodar, ki razpolaga tudi s tem stanovanjem, ima 4 sobe, v katerih je sicer poleg njega še sorodnica, ki pa ima svojo hišo in hoče imeti sedaj sama zase še tiste tri sobe, ki so bile prej vedno v najemu. — Na štiri vloge še do danes nisem prejel nobenega odgovora! — Pa se včasih ljudje sprašujejo, kako to, da vlada tako pomanjkanje stanovanj. Kaj vrača ne bi bilo stanovanjske bede, če eni svobodno razpolagajo s hišami in splotji, a stanovanjska komisija se noče brigati za to, da bi delavec dobil vsaj eno sobo, in se požvižga na vse stanovanjske zakone, ki so vendar malo boljši kot nič. B. — Jesenice.

Ivan Šubic umrl. Dne 11. marca t. l. je nenadoma umrl ravnatelj Srednje tehnične šole in višji nadzornik trgovskega obrtnega šolstva. Za obrtniški naraščaj je storil veliko in so njegove zasluge na tem polju neprecenljive. Zato hočemo danes opisati o pokojniku, kako je delal proti vsem zaprekam za dobrobit vajencev, kako je večerni pouk nadomestil z dnevnim poukom, med dnevnim delovnim časom na obrtno nadaljevalnih šolah na Kranjskem. Do leta 1909 se je poučevalo zvečer po delu od 8. ure naprej in skoraj vsaki večer in tudi ob nedeljah dopoldan. Za verouk so pa mo-

rali vajenci še celo ob nedeljah popoldan obiskavati šolo. Trgovski vajenci na Mahrovi šoli pa celo celi dan ob nedeljah od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer, ne da bi imeli vajenci za tiste čase kaj prostega odmora za razvedrilo in odpoitek. Najprvo so delali po 12 do 14 ur na dan po delavnicah in za tem pa izmučeni sedeli po šolskih klopih. Ivan Šubic je proti temu izkoriščanju in neuspehu na obrtnonadaljevalnih šolah ob večernih urah naredil kratek konec, — ali vse oblasti so bile proti temu. Že pred 20 leti — l. 1903 je sklenil šolski odbor obrtnonadaljevalne šole pod vodstvom pokojnega Šubica, da se ukine večerni šolski pouk in vpelje enkrat med tednom v popoldanskih urah. Ampak mojsterska kovinarska zadruga se je pritožila proti uvedbi dnevnega pouka in takratna deželna vlada je ovrgla načrt g. Šubica. Istega leta pa je g. Šubic izvedel svoj načrt o dnevnem pouku v Postojni za vajence, kateri je imel velike uspehe za obrtniški naraščaj ob koncu šolskega leta in vsled tega je pa zopet šest let pozneje v letu 1909 ponovno predložil za ljubljanske vajence dnevni pouk. Kronika za tiste čase v časopisu Rdečem praporju zabeležuje, da šolski odbor obrtnonadaljevalne šole, kolikor je bilo mojstrov v tem odboru zastopanih, so več mesecev štrajkali tako, da seje niso bile sklepne — in samo proti dnevnemu pouku. Pokojni Šubic pa je svoj načrt predložil deželni vladi z utemeljevanjem o uspehu na šoli v Postojni. Ko je čas potekel za otvoritev šole, se je brez rešitve od strani deželne vlade začelo z poukom v četrtek popoldan dne 7. oktobra 1909. Obisk je bil dovoljen, izostalo je samo 8% ali prihodnji četrtek dne 14. oktobra pa je izostalo nad polovico vseh vajencev. To pa vsled tega, ker so med tem časom razne mojsterske zadruge sklicevale shode proti dnevnemu pouku med delavnim časom. Na deželni vladi so njihove deputacije zvedele da deželna vlada ni dovolila in se dotični akt še nahaja nerešen na Dunaju. Šubic je to izvršil brez dovoljenja ali odobrenja vlade in začel z dnevnim poukom. Ko so mojstri in tovarnarji začeli s tako ostudno gonjo in zadrževali in prepovedali vajencem hoditi v četrtek v šolo, je mladinska organizacija izdala letak z napisom: »Atentat na vajence«, v katerem se je pozivalo stariše in varuhe vajencev, naj svoje otroke pošiljajo v četrkih v šolo in naj jih nikar ne pustijo zjutraj na delo ter da bo organizacija mladih delavcev nastopila proti vsakemu mojstru in tovarnarju pri obrtni oblasti, kateri bode po zakonu zadrževal vajence od šolskega pouka. Med tem časom pa je mladinska zveza naprosila bivšega državnega poslanca in sedanjega dunajskega župana Seitzja, da je obletal pri ministru za Šubičevem aktom, ter je neki prijatelj »Hofrat« odobril in podpisal za dnevni pouk — in s tem je večerni pouk prenehal za vajence v Ljubljani. — Iz tega je razvidno, kako je bil pokojnik vstrajen in gledal naši mladini samo v bodočnost, kolikor več se more nuditi ter pomagati — pri izobrazbi obrtniškega naraščaju. Podjetniki Žabkar, Tönnies, Samassa, (tedanje Strojne tovarne) so takrat zaprle svojim vajencem šolska vrata in šele obrtna oblast jih je morala kaznovati in isto tako celo vrsto drugih mojstrov.

Studenci pri Mariboru. Pri nas so izdali »socialisti« za 16. t. m. lepak za javni shod. Šel sem na napovedani kraj in tam našel že šest naših sodrugov. Ob 10. uri (eno uro pozneje, kot je bil napovedan shod) pride general Eržen. Po raznih poročilih je začel Eržen napadati nas, da smo razcepili delavsko gibanje itd. Mi smo mu seveda odgovarjali, ga spraševali, zakaj oborožuje angleška Macdonaldova »delavska« vlada angleški imperializem itd. S. Rebernik ga je vprašal, zakaj so reformisti proti ujedinenju strokovnih organizacij in proti enotni bojovni fronti proletariata na političnem boju. Bil je rdeč od jeze in je dejal, da ujedinenje in enotna fronta vseh izkoriščanih so le — komunistične fraze. Iz tega se vidi, da socialpatriotom ni za to, da si opomore delavski razred, da jim je skupen boj vseh izkoriščanih le — fraza. Delavci, ali boste še nadalje verovali tej socialpatriotski gospodi, kateri je kruljenje tvojega praznega želodca le — fraza. Ravnotako ni

vedel g. Eržen nič pravega odgovoriti na vprašanje s. Mezgola, zakaj da Eržen, kot socialist, klofuta vajence in kliče proti njim policijo na pomoč. — Delavstvo spoznava vedno bolj resnico.

Živela NDSJ!

Živela enotnost strokovnih organizacij!
Živel delavsko-kmetijski blok!

Pismo rekruta.

Sodrug, ki je pred ledni odšel k vojakom, nam piše:

Naznanjam Vam, da sem prišel po dolgi dvadnevni vožnji v X. Slovencev je nas še nad 200 lukaj. Dolga in slaba je bila vožnja v živinskih vozovih, brez spanja ponoči. Ko smo še bili v Ljubljani, so nas imeli hrdo in nobeden ni smel iti na dvorišče. Tu je že nekoliko boljše, samo v meslo nas še ne pustijo. Sedaj se imamo učili prisega na pameč. V ponedeljek smo bili preoblečeni. Obleda je slaba in raztrgana. Morali smo jo sami šivati in »knofe« kupiti. Kupil smo morali tudi melle in druge stvari, ki jih je treba. Menaža bo že, ko ni boljše. Kdor je z denarjem preskrbljen, se ima dobro, a drugi bolj skromno. Meslo je lu veliko, okrog so griči, s katerih se lepo vidi naokrog. Ceste so jako slabe. Voda se s težavo dobi, ker ni vodovoda. Ljudje stojijo z vrči pri vodnjakih kol na jutrovan. V vojašnicah pa gore petrolejke... Kako je pri vas? Je-li kaj novega? Zelo bi me veselil odgovor, ker ni tu nič slovenskega za brati. Smo pač še daleč od Beograda naprej. Pozdrave! F. H.

Tako skrbi domovina za svoje sinove in jih uči boriti se za kapitaliste. Zakaj morajo hoditi naši fanje daleč tja na jug? Zakaj se jim mora slabo goditi? Proč z militarizmom!

Ido-radio-klub.

V Ameriki (Boston) so lani ustanovili ido-radio-klub z namenom, širiti znanje mednarodnega jezika potom radio-telefonije. Člani kluba imajo redna idska predavanja po telefonu. Tudi na Angleškem že obstoji tak klub z mnogimi člani. — Nekaterim vprašalcem na znanje: »Učna knjiga za Ido« stane 15 Din. Ker povzete zelo podraži blago, se priporoča, poslati denar za 1—2 izvoda popred.

Ido-kongres leta 1924.

Od 9.—12. avgusta se vrši letošnji (4.) mednarodni kongres idistov v Luksemburgu. Tretje Internacionalisti bodo imeli na kongresu svoj posebni odsek. Prijave za udeležbo je poslati do 1. maja na naslov: G. Lemmer, rue Bonnevoie 5. Luxemburg.

Izšel je drugi zvezek »Proletarske knjižnice«. So to pesmi mladega proletarskega pesnika Mile Klopčiča:

„Plamteči okovi“

Knjiga je na zunaj krasno opremljena, vsebina zbranih pesmi pa je prvovrstna. Iz njih gori samozavest proletarea, kipi boj svobode z močjo. »Plamteče okove« bo čital vsak sodrug in sodružica z navdušenjem in moč borbe mu bodo vlival v žile.

»Plamteči okovi« se naročajo pri Tiskarni »Mercur«, Ljubljana, Simon Gregorčičeva ulica 13, pa tudi pri upravnštvu »Strokovne Borbe« in »Glasa Svobode«. Z naročilom pa pošljite obenem denar in poštino. Tudi mi, kar nas je proletarcev, (in na milijone nas je), moramo imeti svojo »Proletarsko knjižnico«.

Naročajte torej knjige »Proletarske knjižnice«!

1. majska številka

»GLASA SVOBODE« izide povečana in okrašena s slikami. Organizacije naj nam sporoče, koliko izvodov te številke vzamejo, ker je ne bomo tiskali v več izvodih, kot jih bo naročenih. Najkasneje do 15. aprila naj sodrugi pošljejo članke, ki bi izšli v tej številki.

Pariška komuna 1871.

Izšel je 2. zvezek marksistične biblioteke: Pariška komuna 1871.

Knjiga vsebuje zgodovinski razvoj revolucionarnega gibanja v Franciji, opisuje potek prve proletarske revolucije in se pri tem dotika mnogo važnih vprašanj za delavski razred, kot n. pr. vprašanje politične proletarske stranke, sindikalizma, versko vprašanje, žensko vprašanje, problem revolucionarnega gibanja sploh, vprašanje meščanske in proletarske države itd. itd.

Knjiga z bogato vsebino je razdeljena v štiri velika poglavja.

1. Socialno-gospodarski pogoji pariške komune.

2. Potek pariške komune.

3. Zakaj je propadla pariška komuna.

4. Karl Max in Engels o izkušnjah pariške komune.

Knjigi je prideljen slovarček tujih besed, urejen po abecedi.

Knjiga ni nič manj zanimiva kot brošura o Leninu, oziroma vsebuje še več poučnih stvari.

Knjigo krasé 4 slike.

Nobeden ne bi smel biti brez te knjige. Nizka cena (5 Din) omogoča vsakemu, da jo kupi.

Naroča se jo na upravnštvu »Glasa Svobode« kot Leninovo brošuro. Denar pošljite naprej (5 dinarjev za knjigo in 50 para za poštino). Pogoji za naročanje knjige ostanje za razprodajalce isti kot za Leninovo brošuro.

Naročajte in širite knjigo!

Tiskovni sklad.

Čebin, Ljubljana VII., 1 Din; N. N., Ljubljana, 10 Din; Čebin, Zagorje, 13 dinarjev; Kuzold Alojz, Moste, 6 Din; Kregar Jože, Ljubljana, 2 Din; Zlatner Peter, Ljubljana VII., 2 Din; Šešek Fr., Medvode, 10 Din; Miklošič Ludvik, Ljubljana VII., 2 Din; Plantan Anton, Ljubljana, 2 Din; Slamberger J., Moste, 5 dinarjev; Kozar Franc, Hrastnik, 2 Din; Hlebec Albert, Ljubljana, 2 Din; Malej Ivan, Boh. Bistrica, 4 Din; Korošec Lovrenc, Boh. Bistrica, 1 Din; Iskra Janez, Boh. Bistrica, 3.50 Din; Polajner Matvež, Boh. Bistrica, 2.50 Din. Skupaj 70 dinarjev. Preje izkazanih 694.35 Din. Vsega skupaj 764.35 Din.

Širite „Glas Svobode“!

Kulturnim delavcem in delavskim organizacijam v Sloveniji.

Podpisani odbor sklicuje v ponedeljek, dne 7. aprila 1924

anketo

s sledečim dnevnim redom:

1. Internacionalna delavska pomoč, njeno delo drugod in pri nas.

2. Gospodarska kriza in brezposelnost v Sloveniji.

3. Način pomoči v Sloveniji.

4. Konstituiranje širšega odbora za Slovenijo.

Lokal in uro zborovanja naznanimo povabljenim organizacijam in kulturnim delavcem pismeno.

Pokrajinski odbor

»Internacionalne delavske pomoči« za Slovenijo.

Samo „GLASA SVOBODE“

se bori za interese delavcev in kmetov!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij. Odgovorni urednik Anton Sušteršič. Tisk tiskarne »Mercur« v Ljubljani.